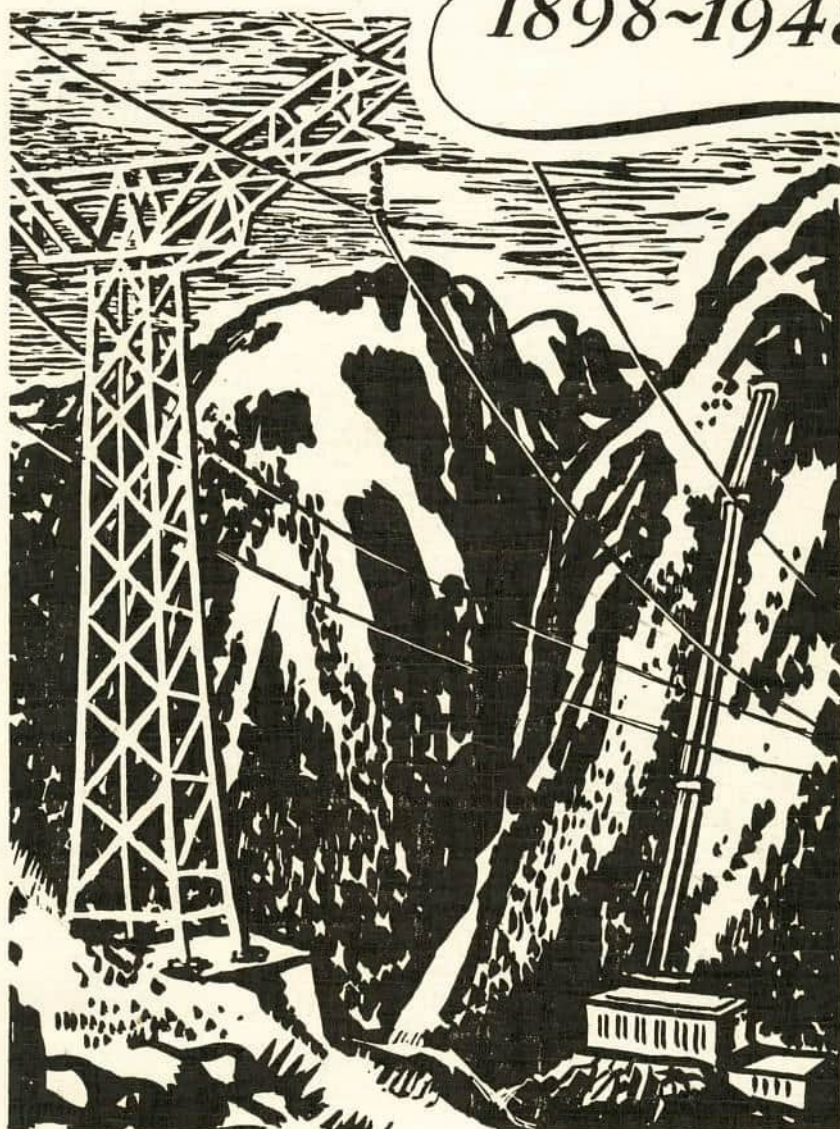
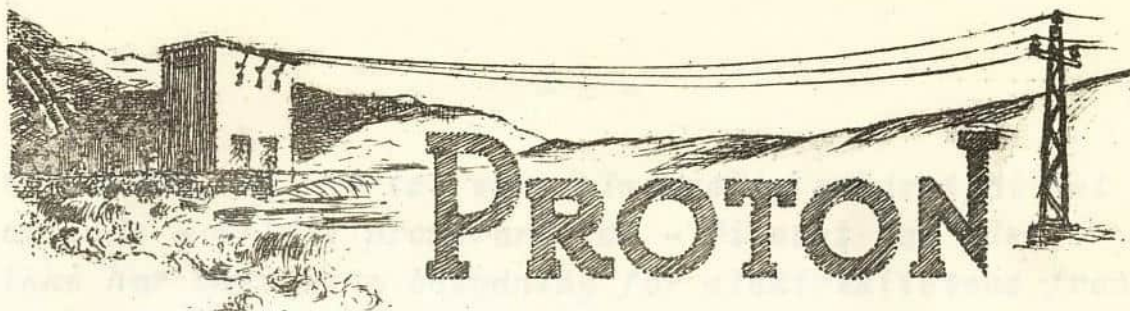

1898~1948

50 års arbejde i elektrisitetens tjeneste

PROTON

AVISEN

NR. 5 - 6

DESEMBER 1948

I. ÅRGANG

Den 14. desember iår fyller vårt firma 50 år. Etter alminnelig målestokk er dette ingen høy alder, men i "elektriske" år er den anselig.

Firmaet startet i en tid, da elektrisk motor-drift var en sjeldenhet, elektrisk lys var luksus og elektrisk kokning, for ikke å snakke om oppvarming, var nærmest utenkelig. Når man da tenker på hvilken utvikling elektrisiteten har hatt gjennom disse 50 år i verdens mest elektrifiserte land, og forsøker å trekke kurven videre gjennom de neste 50 år, er det neppe sannsynlig at vi i tiden fremover skal komme til å mangle arbeidsoppgaver. Dog må man naturligvis alltid ha for øye at elektrisitetsutviklingen ikke er noe mål i seg selv, men kun et middel, et verktøy for å skaffe menneskene lettere levevilkår.

Vårt firma er et av de aller eldste på dette område her i landet, det er vidtfaunende, idet det omfatter praktisk talt alle grener innen elektro-

teknikken, og det tør være alminnelig erkjent at det arbeide - delvis pionerarbeide - firmaet har ydet, ikke har vært uten betydning for elektrisitetens fremme her. Vi skylder dette de menn som gjennom årene har sittet i firmaets ledelse og representantskap, men ikke minst den store stab av funksjonærer og arbeidere som har praktisert samkjøringens vanskelige kunst. Det har vært en ferd ikke uten sine hindringer og vanskeligheter, til sine tider spennende, der har vært diskontinuiteter i bevegelsen, og ganske spesielt har krigsårene og etterkrigsårene på mange måter stillet de største krav til de fleste av oss. Men det er et gammelt ordtak som sier at den som ingen vei har gått, har ingen bakke møtt. La derfor den vei vi har tilbakelagt og de kneiker vi har møtt og overvunnet virke ansporende på oss slik at vi med samlede krefter kan fortsette på veien frem.-

T. DEHLI JEMTLAND

50 ÅR

14. DESEMBER 1898 - 14. DESEMBER 1948

Når jeg i en kort artikkel skal gi en oversikt over firmaets utvikling gjennom 50 år, så sier det seg selv at det ikke kan bli en sammenhengende og uttømmende beretning. På grunnlag av årsberetningene vil jeg imidlertid forsøke å trekke frem de mest betydningsfulle begivenheter. For at beretningen ikke skal bli for oppstykket, vil firmaets avdelingskontorer og representanter såvel som enkelte bemerkelsesverdige leveranser bli omtalt i egne avsnitt.

På grunn av det store antall personer som i årenes løp har vært ansatt

i firmaet, er det dessverre umulig å nevne alle som på en eller annen måte har gjort seg særlig fortjent eller bemerket. Til slutt i denne beretning vil det imidlertid bli tatt med en oppstilling over firmaets direktører og prokurister samt funksjonærer og arbeidere med 25 års tjenestetid som i dag er ansatt i firmaet.

Det faller naturlig å begynne denne oversikt med å fortelle litt om ham som satte hjulene i gang.

Peter Munch Meinich, var født 2. desember 1869 i Christiania. Etter å ha tatt eksamen som elektroingeniør, grunnla han i 1892 sammen med sin studiekamerat, Christian Wisbech, firmaet Teknisk Bureau Wisbech & Meinich, som overtok agenturet for Siemens & Halske A.G., Berlin. Etter vennskapelig overenskomst, trådte ing. Meinich ut av firmaet i 1897 for etter forhandlinger med Siemens & Halske å opprette et eget Siemens-selskap i Norge.

Den 14. desember 1898 ble Siemens & Halske Norsk Aktieselskab grunnlagt, med ing. Meinich som administrerende direktør, og den 20. januar 1899 ble selskapet registrert i firmaregistret i Christiania.

I den første tid holdt firmaet til i leide lokaler i Kirkegt. 9. Foruten omsetning av elektriske artikler, omfattet firmaets virksomhet utførelsen av elektriske anlegg og deltagelse i alle foretagender på det elektrotekniske område. Selskapets aksjekapital ble fastsatt til

kr.300.000.-, bestående av 600 aksjer à kr.500,-.

Av firmaets personale i de første år må foruten direktør Meinich, nevnes ing. Trygve Matheson, som senere ble overingeniør og stedfortredende medlem av direksjonen, bokholder og senere kontorsjef Karl Torjussen og ingeniør og senere prokurist Worm Hirsch.

Fra firmaets første årsberetning gjengis følgende utdrag som vil gi et inntrykk av firmaets størrelse og forholdene den gang. .

DIREKTØR P. MEINICH.

"Organisationen av firmaet og bekjendtgjørelsen af dette i interesserte kredser fordret meget arbeide, som lagde sterkt beslag paa personalet og ledelsen. Til trods for dette har vi faat bestillinger for ca. kr.76.000,00 hvoraf vi bare har kunnet effektuere en liten del, nemlig kr.22.000,00, medens bestillinger for kr.54.000,00 maatte overføres til det nye forretningsaar.

Konkurransen fra ind- og utland gjorde arbeidet vanskelig, og de priser som kunde opnaaes var lave og hadde derfor en ugunstig indflydelse på fortjenesten. Af forannævnte grunder arbeidet vi derfor i dette første forretningsaar med tap, som vi imidlertid haaber at kunne udligne i de kommende aar.

Udsigtene for det nye forretningsaar synes at være gunstige til trods for at den pengekrise som hersker for tiden sikkert vil have en uheldig indflydelse paa forretningenes omfang.

En række elektricitetsverk og karbidfabriker skal anlægges i nær fremtid, og vi haaber at det vil lykkedes os at deltage med held i konkurrancen, saaledes at det andet forretningsaar, som nu er begyndt, vil kunne give et tilfredsstillende resultat.

Følgende byer staar for tiden foran bygning af vandkraftstationer: Trondhjem, Drammen, Larvik og Stavanger.

Elektriske kraftoverføringsanlæg bliver stadig mer almindelige, og man kan regne med at slike anlæg vil faa en endnu større betydning i fremtiden naar al den unyttede vandkraft i Norge skal utbygges. Særlig vil dette blive tilfælde hvis nye opfindelser skaber nye muligheder for at nyttiggjøre sig vandkraften for elektrokemiske og metalurgiske anlæg".

I 1904 ble det sluttet en kontrakt om samarbeide på sterkstrømsområdet med Elektrisk Bureau, som i 1885 hadde overtatt representasjonen for det kjente firma Elektrizitäts-Aktiengesellschaft vormals Schuckert & Co. i Nürnberg, idet Schuckerts tidligere eneagent for Norge, ing. Knud Bryn, gikk inn som interessent i selskapet.

I 1903 ble imidlertid Schuckert & Co. i Nürnberg sammensluttet med Siemens & Halske A.G., Berlin, og av den grunn ble det norske Siemens-selskap, fra 1. april 1904 omdannet til et nytt aksjeselskap under navnet Norsk Aktieselskab Siemens-Schuckert, hvor Elektrisk Bureau trådte inn som aksjonær. Firmaet overtok Elektrisk Bureaus lagerbeholdninger på sterkstrømsområdet og forpliktet seg til å overdra Elektrisk Bureau utførelsen av alle bestillinger på maskiner opptil 50kW.

Overehskomsten førte imidlertid ikke til det resultat man hadde håpet, og ble derfor på ekstraordinær generalforsamling den 15. oktober 1906, besluttet oppløst fra 1. januar 1907.

Den politiske krise i 1905 virket hemmende på firmaets virksomhet, men man regnet med at når denne krise var overstått, ville det bli lettere tilgang på ny kapital til den norske industri, fremfor alt til eksportindustrien.

I 1906 trådte ing. Fritjof Heyerdahl inn i firmaet. Han hadde fått sin tekniske utdannelse ved den tekniske høyskole i Darmstadt, og var fra 1903 til 1906 ansatt i sin fars forretning Heyerdahl & Co., som sjef for den elektrotekniske avdeling. Denne avdeling ble i 1906 overtatt av Siemens. I 1912 ble ing. Heyerdahl utnevnt til prokurist, og i 1915 til direktør, en

stilling han innehadde til han i 1945 trakk seg tilbake etter oppnådd aldersgrense, og etter nesten 40 års virke i firmaet, som er ham stor takk skyldig for den bemerkelsesverdige utvikling og fremgang firmaet hadde under hans dyktige ledelse.

DIREKTØR F. HEYERDAHL

Firmaets kontorer i Kirkegaten ble etter hvert for små og upraktiske, og firmaet kjøpte derfor i 1911 sin nåværende forretningsgård i Rosenkrantzgt. 11.

I de følgende år ble det foretatt et stort antall utbygninger av mindre vannkraftanlegg for de forskjellige kommuner, større og mindre fordelings-sentraler ble bygget og betydelige utvidelser av bestående elektrisitetsverk ble foretatt.

Prisene for de større objekter var blitt noe bedre, mens prisene på motorer og materiell fremdeles var sterkt trykket på grunn av den knivskarpe konkurranse.

Virksomheten på svakstrømområdet var meget beskjeden i de første år. I 1913 ble det imidlertid opprettet en egen svakstrømaddeling under ledelse av overing. Trygve Matheson.

Året 1914 begynte meget tilfredsstillende. Anvendelsen av elektrisitet til lys og kraft tiltok med raske skritt og bidro i høy grad til å øke firmaets omsetning. Firmaet hadde således betydelige leveringer til nye og eldre elektrisitetsverk, såvel som til industrien.

Så kom verdenskrigen, og usikkerheten lammet tiltakslysten og medførte at foretagender som allerede var påbegynt ble stoppet.

Firmaets representantskap fortjener en særlig omtale. Det første norske medlem av representantskapet var general Strugstad, tidligere krigsminister og sjef for Generalstabens, som ble utnevnt i 1916. Da han døde, ble herrene direktør Knud Bryn, ing. G. Hartmann og høyesterettsdommer E. Hagerup Bull valgt inn i representantskapet.

Knud Bryn var en høyt ansett ingeniør og en av pionerene på elektroteknikkens område. Allerede i 1883 opprettet han Trondhjem Elektriske Bureau, som fra først av vesentlig arbeidet med telefon- og ringeanlegg, men snart ble representant for Schuckert & Co., Nürnberg.

I 1885 flyttet ing. Bryn til Christiania, hvor han trådte inn i

FUNKSJONÆRER 1907

1. REKKE FRA VENSTRE:

KONTORIST G. TORP

FRK. MÜNSTER

ING. F. HEYERDAHL

ING. W. HIRSCH

DIR. P. MEINICH

KONTORSJEF K. TORJUSSEN

ING. T. MATHESON

FRK. PETERSEN

LAGERBOKHOLDER HJ. SCHANCKE

2. REKKE FRA VENSTRE

ING. GJESTLAND

FRK. HOLM

MONTASJEING. LARSEN

KASSERSKE FRK. G. GLÜCKSTAD

LAGERSJEF NORDAHL

KONTORIST S. MOLDENHAUER

" H. DALDORFF

FRK. HOLM

KONTORIST LANGERUD

FRK. EGEBERG

KONTORIST JOHANNESSEN

" G. HARLEM

ROSENKRANTZGATEN 11
UNDER OMBYGNINGEN
I 1911

Elektrisk Bureau der som tidligere nevnt overtok agenturet for Schuckert & Co.

Ing. Bryn grunnla også Norges største elektrisitetsselskap, A/S Hafslund, og under hans ledelse er en rekke av de store elektrisitetsverk blitt bygget. Også på det industrielle område var direktør Bryn virksom.

Hagerup Bull var i flere år stortingsmann og 2 ganger medlem av regjeringen. Han satt dessuten i representantskapet i en rekke av landets betydeligste selskaper.

Ing. G. Hartmann var en kjent industrimann, som særlig på tre-
foredlingens område har innlagt seg store fortjenester. Disse herrer som satt i firmaets representantskap gjennom en årrekke var alle ved sin død over 80 år. Hagerup Bull døde i 1938, ing. Hartmann i 1939 og Knud Bryn i 1941.

Etter Bryns død ble direktør C. W. Eger, og i 1942 dessuten generaldirektør H. Horn medlemmer av representantskapet.

Overing. Trygve Matheson som i 1917 ble innvalgt som stedfor-
treddende medlem i direksjonen, forlot firmaet i 1918. Som overingeniør og sjef for svakstrømadelingen ble etter Matheson ansatt Olav Thygesen, som hadde arbeidet i firmaet som svakstrømsingeniør siden 1916.

Høsten 1918 ble firmaets aksjekapital forhøyet fra 300.000,- til kr. 900.000,-.

I dette år ble firmaets nuværende administrerende direktør ansatt i firmaet. Torbjørn Dehli Jemtland er født den 24. juni 1895. Han tok eksamen som elektroingeniør ved Norges Tekniske Høgskole i 1918, og ble samme

år ansatt ved hovedfirmaet i Oslo. I 1920 flyttet han til Trondhjem, hvor han i 1940 etterfulgte dir. Høeg som sjef for Trondhjemskontoret.

DIREKTØR T. DEHLI JEMTLAND

Etter krigen kom et stort oppsving i forretningene inntil prisene i 1921 begynte å falle, samtidig som det da ble vanskelig å bli kvitt de varer som var i noe krisebetonet utførelse.

Krigen hadde bevirket en utbygning av den innenlandske industri på områder hvor en sådan tidligere ikke fantes. Dette gjaldt f.eks. fremstillingen av elektriske ledninger og kabler og delvis installasjonsmateriell og lysarmaturer. Ved siden herav dukket det stadig opp flere utenlandske firmaer, som tidligere ikke hadde drevet eksport på Norge.

Umiddelbart etter krigen brakte firmaet på markedet den kjente lysarmatur Siemens Lusett, som var konstruert etter de nyeste lystekniske prinsipper. Det var første gang at et elektroteknisk firma tok seg av fabrikasjonen av lysarmaturer, da disse tidligere i alminnelighet bare ble fremstillet av fabrikker som laget lysekroner.

Også på området elektriske og varmetekniske måleinstrumenter, ble firmaets virksomhet sterkt utvidet etter krigen. Særlig må nevnes fjernmåle- og fjernstyringsanlegg for elektrisitetsverk og varmetekniske kontroll- og reguleringsanlegg for industrien.

I begynnelsen av tyveårene ble det norske næringsliv sterkt hemmet av store streiker. Jern- og metallarbeiderstreiken, fra november 1923 til slutten av mai 1924, hadde en meget ugunstig virkning på firmaets omsetning.

I dette år ble det innredet et nytt målerverksted for prøvning og reparasjon av elektrisitetsmålere.

I 1923 fikk firmaet enerepresentasjonen for Norge for Agfa røntgenfilm, og i 1926 overtok det representasjonen for Siemens-Reiniger-Veifa G.m.b.H. (nu Siemens-Reiniger-Werke A.G.). Samme år innrettet firmaet et utstillingslokale for røntgen og elektromedisinske apparater.

For salg av støvsugere og bonemaskiner grunnla firmaet i 1928 et datterselskap Elektriske Husholdningsapparater A/S, under ledelse av ingeniør Bjarne Hellum.

Omsetningen av kull-elektroder, som i de siste forretningsår hadde latt meget tilbake å ønske, på grunn av den sterke konkurranse, fikk

LAGERPERSONALET 1920

FRA VENSTRE

1. REKKE: A. JOHANSEN, F. MATHIESEN, TH. MARCELIUSSEN, HJ. BOCHANKE, T. THØMTE, S. HAGEN, N. LARSEN.
2. REKKE: J. THELIN, A. MYHRE, C. CHRISTENSEN, K. JOHANSEN, O. GARTMANN, K. ZETLITZ, E. ANDERSEN, J. JOHNSEN, E. KOLSTAD.
3. REKKE: E. HJERTHIN, F. HANSEN, S. DAHL, K. WICHSTRØM, A. GRUE, K. FRIED.

et sterkt oppsving etter sammenslutningen av firmaene Gebrüder Siemens & Co., og Planiawerke.

Den 1. mars 1929 ble firmaets navn forandret fra Norsk Aktieselskab Siemens-Schuckert til Siemens Norsk Aktieselskap.

På grunn av firmaets sterke vekst måtte man i 1930 gå til utvidelse av kontorer og lagerrom ved utnyttelse av 5. etasje i forgården, og oppbygging av 2 etasjer på bakgården. Senere ble det også utgravet kjeller under gårdsplassen.

I årene mellom 1920 og 1930 ble det lagt særlig vekt på å øke salget av maskiner og apparater til industrien. Firmaet sikret seg en stor årlig omsetning av elektriske motorpumper for vannforsyning, sveisemaskiner, elektro-

verktøy og vifter. I de følgende år viste omsetningen av elektromotorer en meget gledelig utvikling, idet årsomsetningen før den siste verdenskrig steg til 4000 motorer.

Foruten den alminnelige depresjon på verdensmarkedet i 1931, som hadde stor innflytelse på vårt lands industrielle virksomhet og særlig på eksportindustrien, hadde man også andre store vanskeligheter å kjempe med. I mars 1931, begynte de store streiker som berørte hele den norske industri. Videre hadde opphevelsen av gullpariteten i Norge en uheldig virkning på firmaets virksomhet.

På denne tid ble det arbeidet med planer for en kraftoverføring fra Norge til Sverige, Danmark og eventuelt Tyskland. Det ble dannet et selskap "Studieselskapet for Norsk Krafteksport" under medvirkning av den svenske og danske stat og av myndigheter, bedrifter og privatpersoner i forannevnte land og i Tyskland.

Direktør F. Heyerdahl hadde i flere år interessert seg sterkt for dette arbeide og hadde en ledende stilling i komiteen.

Den 28. oktober 1932 døde direktør Peter Meinich, etter at han allerede i 1929 var trådt ut av firmaets direksjon. Direktør Meinich var ikke bare en dyktig ingeniør og administrator, som hadde ledet sitt firma på en fremragende måte. Han ble også meget benyttet i den offentlige virksomhet og var således i to år ordfører i Oslo. Også innen det tekniske foreningsvesen hadde han mange tillitsverv, og han fikk dessuten tid til å holde en rekke foredrag.

I forsikringsselskapet Norske Folk, ble det i 1936 tegnet en pensjonsforsikring for firmaets funksjonærer.

Flytningen og utvidelsene av verkstedet i 1939, medførte en betydelig utvidelse av verkstedsomsetningen.

Med utbruddet av verdenskrigen i september 1939, inntrådte en stagnasjon i forretningsvirksomheten og etter 9. april 1940 gikk bestillingsinngangen katastrofalt tilbake. Først i løpet av sommeren kunne firmaet igjen oppta forbindelsen med sine avdelingskontorer, representanter og kunder.

I september 1941 ble firmaets sportshytte i Sørkedalen innviet. Da der på annet sted i avisen er redegjort for hyttas tilblivelseshistorie, vil jeg ikke komme nærmere inn på den her. I krigsårene ble et stort areal rundt hytta utlagt til potet- og grønnsaksparseller for firmaets funksjonærer og ar-

beidere. I forbindelse med hytta må også nevnes firmaets sportsklubb som ble stiftet i 1937, og som i årenes løp i høy grad har bidradd til å skape kameratskap og samhold blant personalet. I denne beretning er det som nevnt ikke mulig å nevne alle som på en eller annen måte har gjort seg særlig fortjent, men jeg er sikker på at alle er enig i at jeg i forbindelse med hytta og sportsklubben trekker frem et navn:

Leif Christiansen, som gjennom en rekke år har utført et enestående arbeide som bestyrer for hytta og formann i sportsklubben.

I henhold til gjeldende lovbestemmelser ble firmaet etter frigjøringen i 1945 overtatt av Direktoratet for fiendtlig eiendom. Som følge herav trådte firmaets styre og representantskap tilbake og direktør T. Dehli Jemtland ble utnevnt til forvalter. På grunn av de endrede forutsetninger for firmaets fremtid ble også navnet endret, nemlig til:

Det Norske Elektrisitets-aksjeselskap Siemens.

Langvarige forhandlinger om firmaets nye finansielle grunnlag førte til at det ble dannet et rent norsk aksjeselskap med Bergens Telefonkompagni Investeringselskap som hovedinteressent, mens den norske Stat overtok 20% av aksjekapitalen. Firmaet ble offisielt overtatt den 1. januar 1947. Etter avholdt navnekonkurranse innen firmaet ble navnet på generalforsamling den 11. januar samme år endret til:

A/S PROTON

Aksjekapitalen i det nye selskap ble fastsatt til 1,6 mill. kroner, og som nytt styre ble oppnevnt:

Konsul Aage Figenschou, Bergen (formann)	Overing. T. Sorteberg, Oslo
Direktør Harald Eire, Bergen	Direktør O. Thygesen, Oslo
Direktør T. Dehli Jemtland, Oslo	H.r.adv. Claus Wiig, Bergen
H.r.adv. E. T. Poulsson, Oslo	Direktør D. Waage, Oslo
Direktør Fritz Rieber, Bergen	Direktør A. Taranger, Oslo (suppleant)

På styremøte den 18. desember 1947 ble direktør T. Dehli Jemtland utnevnt til administrerende direktør for selskapet.

Etter krigens avslutning stod firmaet overfor en helt ny situasjon idet forbindelsen med firmaets tidligere hovedleverandør, Siemensverkene i Tyskland, var helt brutt. Firmaets hovedoppgave måtte derfor bli å søke forbindelse med nye egnede leverandører i inn- og utland for derved å skaffe tilførsel av elektrovarer. En del materiell f.eks. ledninger, blykabler, installasjonsrør, og litt installasjonsmateriell var det mulig å kjøpe innen-

lands, mens den alt overveiende del av firmaets behov måtte dekkes utenlands. I sin forretningspolitikk har firmaet fulgt den linje å søke forbindelse hos firmaer i forskjellige land for derved å stå mest mulig uavhengig av den øyeblikkelige pris-, leverings- og valutasituasjon.

Etter hvert har firmaet skaffet seg forbindelse med praktisk talt alle land hvor den elektrotekniske industri er av noen betydning. Dette har vist

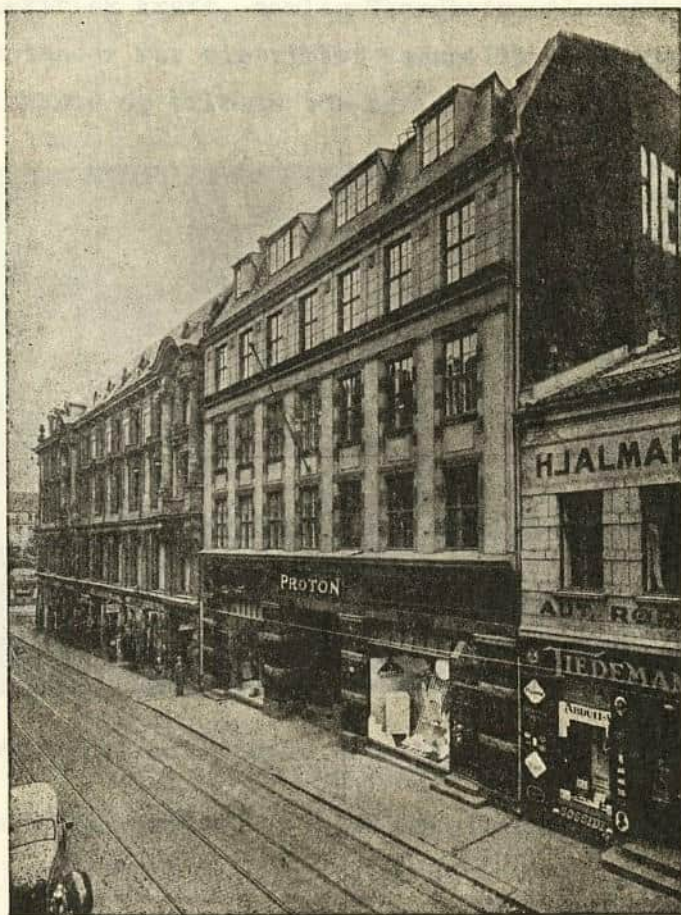
seg å være meget gunstig, særlig på grunn av de ustabile valutaforhold. Da ledelsen har lagt stor vekt på den personlige kontakt med de nye leverandørfirmaer, har det i de siste år vært foretatt en rekke reiser til Sverige, Danmark, England, Tsjekkoslovakia, Holland, Belgia, Frankrike, Sveits, Italia og også til Tyskland og Amerika. Firmaets representanter har ved sine besøk i de forskjellige land kunnet glede seg over en god mottakelse, og de aller fleste leverandører har vært interessert i å oppta forretningsforbindelse med vårt firma.

Etter at Bergens Telefonkompagni hadde overtatt aksjemajoriteten i firmaet ble det arbeidet med å finne en kombinasjon mellom den pensjonsforsikring som var tegnet for våre

funksjonærer i A/S Norske Folk, og Bergens Telefonkompagnis pensjonskasse. Likeledes er det forhandlinger i gang om pensjonering av firmaets arbeidere. Disse forhandlinger er ennå ikke avsluttet. Pensjonskassen for funksjonærer trådte i virksomhet den 1. mars 1948.

AVDELINGSKONTORER OG REPRESENTANTER.

På grunn av store leveranser og arbeider i forbindelse med det nyanlagte elektrisitetsverk i Larvik, opprettet firmaet et eget ingeniørkontor

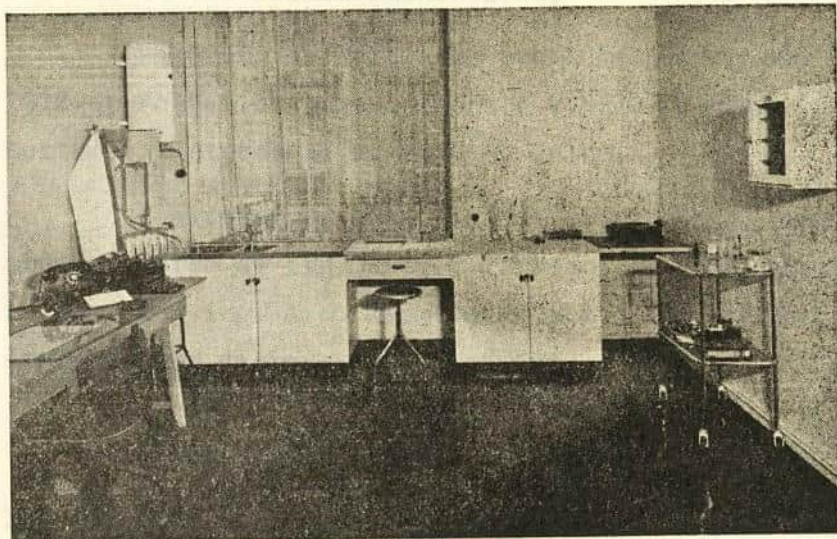
ROSENKRANTZGATEN II

der i 1901, under ledelse av ing. Hansteen. Kontoret ble senere nedlagt og firmaet fikk isteden en representant i Larvik.

Den 1. januar 1908 ble det opprettet et avdelingskontor i Trondheim under firmanavnet Norsk Aktieselskab Siemens-Schuckert Afdeling Trondhjem. Som sjef for avdelingen ble ansatt ing. Arne Høeg, innehaveren av Trondhjems Elektriske Bureau, idet firmaet overtok dette selskap. Aksjekapitalen var kr. 50.000,-. Den gang var det bare 3 byer i Trondheims distrikt som hadde elektrisk kraft, nemlig Trondheim, Ålesund og Hammerfest. På grunn av de store avstander var distriktet vanskelig å bearbeide. En reise fra Ålesund til Kirkenes og tilbake tok den gang over 14 dager. Allerede i det første forret-

ningsår lyktes det å få utførelsen av elektrisitetetsverkene i Bodø og Kristiansund inkl. samtlige husinstallasjoner. Dette ga straks firmaet en viss posisjon.

Da de små hussentra-
ler og dieselmotordrevne
generatorer kom på mar-
kedet, ble det også
mulig å forsyne øyer og
andre mindre steder hvor
vannkraft ikke fantes,

OVENFOR GJENGIS ET BILDE AV LABORATORIET I DET NYE BEDRIFTS-
LEGEKONTOR I OSLO

med elektrisitet. For å kunne demonstrere disse små kraftanlegg på stedet leiet firmaet en motorbåt hvor et aggregat ble montert og kunne vises i drift.

Gjennom årene har avdelingen i Trondheim utført en rekke større anlegg og i betydelig grad bidratt til elektrisitetens utbredelse i det vidstrakte distrikt.

I 1920 ble ing. T. Dehli Jemtland ansatt ved avdelingen. Han ble snart utnevnt til prokurist og overingeniør, og da direktør Høeg trådte tilbake i 1940, overtok han stillingen som direktør for Trondheimsselskapet.

I 1947 ble ing. Thorvald Selmer ansatt som direktør etter direktør Jemtland. I september 1947 flyttet Trondheimselskapets verksted inn i nye moderne lokaler som medførte en betydelig økning av verkstedets kapasitet.

I året 1910 ble det opprettet en avdeling i Bergen under firma-

navnet Norsk Aktieselskab Siemens-Schuckert, Afdeling Bergen. Firmaet var en fortsettelse av firmaet Osten Elektriske Forretning, og innehaveren av dette, ing. Harald Osten, ble avdelingens første sjef.

Aksjekapitalen ble fastsatt til kr. 40.000,-.

Firmaets distrikt omfattet til å begynne med hele det vestlige Norge, fra Ålesund i nord til Lindesnes i syd. Senere ble det imidlertid opprettet et ingeniørkontor i Stavanger, som overtok bearbeidelsen av en del av Bergenskontoets distrikt.

Bergensselskapets disponent er i dag ing. Helge Bang, som tidligere var ansatt ved Trondheimskontoret.

På grunn av Telemarks store betydning som industridistrikt, ble det i 1912 opprettet et ingeniørkontor i Skien, under ledelse av ing. Fenger Krogh. Kontoret bestyres nu av ing. H. Valen.

I slutten av 1922 ble det opprettet et avdelingskontor i Stavanger, under ledelse av ing. Robert Jahnsen. I 1947 ble kontoret omdannet til eget selskap med ing. Arne Jespersen, som i mellomtiden hadde ledet avdelingen i en årrekke, som disponent.

Firmaet har i dag følgende representanter:

Ing. J. Glad Balchen, Kristiansand, ing. N. Beck, Larvik, ing. Ivar Saugstad, Hamar og Kaare Terjesen, Arendal. Av disse ble Glad Balchen representant i 1924 og Beck, som hadde vært ansatt i firmaet i en årrekke, etablerte sin forretning i Larvik i 1927. Ivar Saugstad ble vår representant i 1946 og Kaare Terjesen i 1948. I mellomkrigsårene hadde firmaet også en representant på Island, ing. Paul Smith, Reykjavik, men ved utbruddet av krigen i Norge i 1940, ble forbindelsen avbrutt og ing. Smith driver nu sin forretning basert på import fra en rekke land i likhet med vårt firma.

LEVERANSER.

I årenes løp har firmaet utført en rekke store anlegg og hatt mange betydelige leveranser. Det lar seg jo ikke gjøre å nevne alle, men jeg håper at de eksempler jeg trekker frem vil gi et inntrykk av firmaets virksomhet på elektroteknikkens forskjellige felter.

I tiden fra firmaets start i 1898 frem til den første verdenskrigs begynnelse i 1914 tok utbyggingen av landets vannkraft til for alvor, selv om farten til å begynne med var langsom. I de første år av dette århundrede begynte også den elektrokjemiske og elektrotermiske industri å vokse opp, og vårt firma hadde betydelige leveranser av elektrisk utstyr til disse bedrifter. I dette tidsrom faller leveranser av generatorer, transformatorer og apparatanlegg til kraftverkene i Larvik, Drammen, Kristiansund og Bodø, dessuten kabelleveranser til Kristiania Elektrisitetsverk, 2 generatorer à 12000 kVA til Tyssedal og omfattende apparatleveranser til Norsk Hydro.

Etter at hestesporvognene i Kristiania var forsvunnet og man gikk over til elektrisk drift, fikk firmaet leveranser til Kristiania Elektriske Sporvei både av vognutstyr og likestrømmaskiner.

Til det store Aura-anlegget, som var prosjektert før første verdenskrig, fikk vi bestilling på 2 generatorer à 18000 kVA. Dessverre måtte byggingen av dette kraftanlegg innstilles p.g.a. krigen, og først i år er arbeidet kommet i gang igjen med Staten som byggherre.

Det var dog ikke bare på det rene sterkstrømområde vårt firma gjorde seg gjeldende, også på svakstrømområdet hadde vi betydelige leveranser, bl.a. det første helautomatiske bytelefonanlegg i Norge til Skiens Telefonforening og brannalarmanleggene til Kristiania, Bergen og andre byer.

Under verdenskrigen 1914-18 fikk vi for første gang føling med kullmangelen, og dette førte med seg en forsert utbygging av kraftanlegg. Dette fortsatte noen år etter fredsslutningen, og etterfulgtes av en lengere pause. Da man øynet mulighetene for en ny krig, med derav følgende kullmangel, tok anleggsvirksomheten seg opp igjen, men dette forhindret ikke at vi på ny opplevet en katastrofal mangel på brensel under den siste verdenskrig. Prisnivået for kraftutbygning under og etter den første verdenskrig var meget høyt, men prisen på kull og koks var enda høyere, opptil kr.16,00 pr. hl. koks, og derfor regnet man ikke så nøye med hva det elektriske anlegg kostet, noe man fikk merke på skatteseddelen etterpå.

Ett av de betydeligste kraftanlegg vi leverte i de årene var Høgefossen Kraftanlegg, tilhørende Aust-Agder Kraftverk. Anlegget ble utbygget med 5 generatorer à 3500 kVA, som sammen med apparatanlegget (60.000 volt) ble levert av vårt firma. Umiddelbart etter den første verdenskrigs avslutning tok man til med bygging av Mørkfoss-Solbergfossanlegget, hvortil vi leverte det komplette høy- og lavspenningsanlegg, dengang regnet for den største

leveringskontrakt firmaet noen gang hadde avsluttet (ca. 2 mill. kroner). Av mere bemerkelsesverdige leveranser vårt firma har hatt i tiden mellom de to verdenskriger kan også nevnes såvel asynkrone som synkrone fasekompensatorer med ytelser fra 5000 opptil 12000 kVA, i stor utstrekning med tilhørende apparatanlegg. For Skiensfjordens komm. Kraftselskap leverte vi til Grønvollfoss Kraftanlegg utstyr for helautomatisk drift av kraftstasjonen, hvori er installert 2 generatorer à 12500 kVA. For Trondheim Elektrisitetsverk leverte vi til Hyttefossen Kraftanlegg 1 stk. 14000 kVA generator med tilhørende transformator og apparatanlegg.

Til Hafslund-selskapene leverte vi en rekke trefase vekselstrøm-generatorer med ytelser fra 4300 kVA opp til 15000 kVA foruten transformatorer og høyspenningsapparater. Til elektrisitetsverk og industrielle bedrifter hadde firmaet leveranser av mange ekspansjonsbrytere med spenninger fra 10 kV opp til 150 kV.

I 20-årene ble der foretatt store ombyggingsarbeider og utvidelser ved Norsk Hydro, idet man gikk over til en ny fabrikasjonsmetode. Dette medførte at de gamle vekselstrømgeneratorer i Vemork Kraftstasjon ble ombyttet med likestrømgeneratorer. Av disse leverte vi de 6, hver med en ytelse av 6000 kW.

Også på Notodden trengte man likestrøm for omlegning av fabriksjonen, og vi leverte der en motorgenerator på 3500 kW. Forøvrig leverte vi i denne periode til Norsk Hydro store kompressormotorer, induksjonsregulatorer, transformatorer, tannhjulsmotorer og normale motorer samt apparater for høy- og lavspenning. Ennvidere utførte vi store monteringsarbeider i Vemork Kraftstasjon og vannstoffabrikken som ligger like ved.

I papir- og tremasseindustrien var der på denne tid også adskillig ekspansjon. Risør Tremassefabrikker, ett av landets største sliperier, ble bygget og vi leverte det komplette elektriske anlegg. Det samme var tilfellet ved det nye sliperi på Gjeving.

Vi leverte i en årrekke en overveiende del av de slipemotorer som ble anskaffet her i landet, fra Salsbruket og Follaafoss i nord til Egeland's Verk, Risør og Gjeving i syd. Disse motorer er langsomtløpende og yter opp til 2500 hk.

Forøvrig har vårt firma til stadighet hatt oppdrag fra papirindustrien og har levert en rekke maskinsett for drift av papirmaskiner, oppfangningsmaskiner, kalandere, skjæremaskiner, møller etc. Vi lanserte "elektroviklere" for papirmaskiner med godt resultat og leverte til flere

fabrikker seksjonsdrift med tappvekselmotorer for deres papirmaskiner.

På området kraner og heiser har vårt firma hatt en jevn og omfattende virksomhet i mange år. Alle norske kranfirmaer av betydning har kjøpt elektrisk utstyr hos oss og en vesentlig del av det elektriske materiell for heiser er likeledes i en årrekke tilveiebrakt av vårt firma. Av særlig interessante leveranser kan nevnes Oslos havnekraner med trefasekommutatormotorer og heisene i Oslo Rådhus, hvor trefasekommutatormotorer for første gang ble brukt som heismotorer.

Til sporveier, forstadsbaner og Norges Statsbaner hadde firmaet i disse årene hatt betydelige leveranser av elektrisk utstyr. Til Oslo- og Trondheim Sporveier, Holmenkolbanen, Bærumsbanen, Ekebergbanen og Gråkallbanen, leverte vi således vognutstyr samt likerettere og roterende omformere, til dels helautomatiske anlegg for omformerstasjonene og til Norges Statsbaner lokomotivutstyr og periodeomformeranlegg for Alnabru. Vi har også levert elektriske stillverksanlegg for Norges Statsbaner og for Holmenkolbanen, grubelokomotiver til bergverksindustrien, f.eks. til A/S Sydvaranger, Fosdalens Bergverk A/S og andre.

Utstyr for elektrisk hvalskyting er vårt firma det eneste som leverer. Vi har i årenes løp også hatt leveranser av elektrofiltre, bl.a. til Orkla Grube A/B samt en rekke høyspennings elektrokjeleanlegg med ytelser opp til 15000 kVA.

Vår installasjonsavdeling har i årenes løp hatt en rekke interessante oppgaver, hvorav særlig skal nevnes installasjon av lys og kraft i Steen & Strøm's nye forretningsbygg, Amerikalinjens gård, samt flomlysanlegget for Oslo Rådhus, foruten en rekke store boligkomplekser.

Gjennom de siste 25 år har firmaet viet de tekniske belysnings-spørsmål spesiell interesse og har den hele tid hatt en egen avdeling herfor. Vi har kunnet glede oss over å bli regnet som det ledende firma på dette område, og en lang rekke spesialanlegg er blitt prosjektert og utført av oss i disse år, samtidig som vi har hatt leveranser av teknisk belysningsmateriell til så å si samtlige firmaer og elektrisitetsverker som arbeider på dette område. Særlig kan fremheves vårt arbeide for bedring av gatebelysningen i landet. Våre belysningsarmaturer finnes så å si i alle byer og bebyggede strøk. Vi har gått inn for den tekniske belysning i fabrikker, kontorer, forretnings-lokaler, skoler og sykehus etc. samt for utendørs belysning av sportsanlegg, tomter, fasader etc. Videre har vårt program omfattet lyskastere for alle de

de områder hvor slike kan komme i betraktning, f.eks. for skip, fiskebåter og belysning av jernbanestasjoner og rangerbanegårder. Av særlig interesse er de anlegg for Norges Statsbaner som er levert for rangerbanegården i Lodalen i Oslo, Marienborg i Trondheim samt for hovedjernbanestasjonen og havneanlegget i Trondheim. Ved samtlige disse 3 anlegg besørges belysningen av de utstrakte områder av 1000 watt's lyskastere montert på toppen av 30 m høye tårn.

På teaterbelysningens og kinobelysningens område har vi gjennom årene også levert henholdsvis utført en lang rekke anlegg. Foruten det signalanlegg som vår svakstrømaddeling utførte for Bjerke travbane ble samtidig levert et for våre forhold uvanlig stort belysningsanlegg med et kraftforbruk på til sammen 400 kW fordelt på 200 stk. glødelamper hver på 2000 watt.

Firmaet kan også på Neonlysreklame-området, som det innførte her i landet i 1926, se tilbake på en rik utvikling, og en lang rekke av de største anlegg ble før krigen utført av oss.

I likhet med hva der er tilfelle på belysningsområdet har vårt firma også på området elektrisitetsmålere gjennom årene utført et stort arbeide, både når det gjelder reparasjoner av elektrisitetsverkenes målere i vårt målelaboratorium samt med hensyn til leveranse av store antall vanlige kW-timemålere og overforbruksmålere, som i sin tid ble utført av Siemensverkene etter våre spesifikasjoner, samt alle andre spesialmålere. Også på tariffdannelsen, d.v.s. i første rekke overgang fra vippetariff til mere elastiske og brukbare måletariffer, har firmaet øvet en betydelig innflytelse.

På svakstrømområdet hadde firmaet i mellomkrigsårene en rekke bemerkelsesverdige leveranser. Til Telegrafverket, som firmaet gjennom årene hadde en utstrakt forbindelse med, leverte det bl.a. vekselstrøm-telegrafianlegg, hurtigtelegrafapparater, telefonforsterkere, en rekke store Pupinkabelanlegg, elektriske fjernskrivere og høyfrekvens-énkanalsystemer.

For det store høyfrekvens-kringkastingskanalanlegg Oslo-Vadsø fikk vi leveransen av det komplette elektriske utstyr og de tilhørende dypsjøkabler. Ved hjelp av dette anlegg som ble åpnet i 1935 ved en spesiell festsending i den norske rikskringkasting var det mulig å innlemme hele strekningen Oslo-Vadsø i den norske rikskringkastings senderområde. Lengden av bærefrekvenskanalene var 2200 km. De sjøkabelnedlegninger som var nødvendige i forbindelse med dette anlegg var meget vanskelige, fordi kablene var utstyrt med Pupinspoler. Foruten dette anlegg leverte firmaet også Pupinkabelanlegget for Vestfjorden i en samlet lengde av ca. 50 km.

Til Oslo Sjømannskole fikk vi leveransen av en tidssignalinnretning som hver fjerde time sender ut et lyssignal, hvorved skipene på Oslo havn får oppgitt kronometertid. For telegrafbygningen og hovedpostkontoret i Oslo utførte firmaet store uranlegg med sentralinnretning. Til Oslo Politi leverte vi et politilarmanlegg bestående av 3 hovedsentraler og 133 politimeldere. Dette anlegg var den gang det største og mest moderne i Europa. For Oslo Rådhus fikk vi i sterk konkurranse med andre firmaer leveransen av et oval-rørpostanlegg med automatisk styring.

Da travbanen på Bjerke ble anlagt, fikk firmaet utførelsen av samtlige svakstrømanlegg, som elektriske musikkanlegg og elektriske startapparater med tidsregistrering. Det var det første anlegg av denne art i Norge. Til Norsk Telegrambyrå leverte vi i 1934 et fjernskriveranlegg for overføring av nyhetsstoff til samtlige Osloaviser. Dette anlegg er senere utvidet ved tilkobling av en del utenbys aviser og en del offentlige kontorer i Oslo.

For trådløs overføring av nyhetsstoff fra Norsk Telegrambyrå i Oslo til aviser i de største byer i Sydnorge leverte vi dessuten et Siemens Hellskriveranlegg.

Til Oslo Elektrisitetsverks justerlaboratorium leverte firmaet en rekke målerprøveinnretninger samt rørregulatorer for spenningsregulering, prøveinnretning for måletransformatorer og kompensasjonsmålebord.

Bemerkelsesverdig var i sin tid også leveringen av lyskoblings-skjemaet til Smestad transformatorstasjon og fjernstyrings- og fjernmeldingsanlegget for Oslo Elektrisitetsverks lastfordelingssentral på Smestad.

Av spesielt viktige leveranser på området røntgen og elektromedisin kan nevnes at vi leverte samtlige røntgenapparater til Radiumhospitalet og til Rikshospitalets nye røntgen- og radiumavdeling. Også til landets største sykehus, Ullevål, hadde firmaet leveransen av samtlige røntgenapparater.

Da kortbølgeterapien ble innført fikk firmaet leveransen av en rekke kortbølgeterapiapparater, bl.a. til Oslo Trygdekasse og de fleste større sykehus i landet.

Av spesielt store bestillinger og leveranser i de siste år kan nevnes to generatorer på hver 35.000 kVA til Åbjøra Kraftanlegg for levering i 1949, to generatorer på hver 9.000 kVA til Kykkelsrud Kraftanlegg som ble satt i drift sommeren 1948, og en rekke mindre generatorer til kraftanlegg, særlig i landets nordlige fylker.

Førøvrig har firmaet i årene etter krigen hatt meget betydelige leveranser av motorer og motorbrytere, pumper og vifter, elektrisk utstyr for baner og sporveier, installasjonsmateriell og belysningsarmaturer, elektrisitetssmålere, elektriske husholdningsapparater og glødelamper.

Også firmaets svakstrømvdeling har vært fullt beskjeftiget og kunnet glede seg over en stor bestillingsinngang. For kaptein W. Wilhelmsen og Frues Bakteriologiske Institutt fikk firmaet i 1947 bestilling på et elektronmikroskop som er det første i sitt slag i Norge. Av andre bemerkelsesverdige leveranser på svakstrømsområdet kan nevnes telefonsentraler og telefonmateriell bl.a. til Telegrafverket, transportbåndanlegg for banker, varmetekniske kontrollapparater til industrien og røntgen- og elektromedisinske apparater til sykehus og leger.

Radioavdelingen har i de siste år kunnet notere en sterk stigning i omsetningen på grunn av de gode utenlandske leverandører som avdelingen har skaffet seg på områdene radiodeler, skipsradio, grammofonplater, smalfilmapparater og kinomaskiner. I 1948 fikk firmaet representasjonen for det kjente firma Radio Corporation of America (RCA) for områdene elektro-akustikk og kinoteknikk, hvilket sikkert vil ha stor betydning for radioavdelingens fremtidige utvikling.

K. Qvenild

A D M I N I S T R A S J O N

PROKURISTER OG DIREKTØRER GJENNOM 50 ÅR.

O S L O.

Direktør	PETER M. MEINICH Firmaets stifter og direktør fra 14-12-98. Død 1932.
Direktør	TRYGVE MATHESON ansatt 1898, prokurist 1912, direktør 1917, sluttet 1918, død 1941.
Kontorsjef	KARL TORJUSSEN, ansatt 1900. prokurist 1900, død 1920.
Overingeniør	WORM HIRSCH, ansatt 1902, prokurist 1910, sluttet 1917, død 1933.

Direktør FRITJOF HEYERDAHL,
ansatt 1906, prokurist 1912, direktør 1915, sluttet 1945

Kontorsjef SVERRE JAHRE,
ansatt 1910, prokurist 1936, sluttet 1947.

Direktør GUSTAV LANDMARK,
ansatt 1912, prokurist 1921, direktør 1943.

Direktør OLAV THYGESSEN,
ansatt 1916, prokurist 1921, direktør 1932, sluttet 1948.

Direktør DANIEL WAAGE,
ansatt 1916, prokurist 1924, direktør 1943.

Adm.direktør TORBJØRN DEHLI JEMTLAND,
ansatt 1918, direktør i Trondheim 1940, off. forvalter
av firmaet 1945 og adm. direktør 1948.

Direktør KRISTIAN CLAUSSEN,
ansatt 1922, prokurist 1924, direktør 1932, sluttet 1936.

Overingeniør JOHANNES TARANGER,
ansatt 1922, prokurist 1936.

Overingeniør RASMUS EGER,
ansatt 1925, prokurist 1948.

Overingeniør HENRIK HOFFMANN,
ansatt 1929, prokurist 1947.

Ingeniør ALF SCOTT HANSEN,
ansatt 1930, prokurist 1940, sluttet 1943.

Ingeniør LARS HVINDEN-HAUG,
ansatt 1931, prokurist 1941, sluttet 1946.

Overingeniør THOR RUSTAN,
ansatt 1937, prokurist 1948.

Kontorsjef KNUT ASTRUP,
ansatt 1948 og prokurist fra samme år.

T R O N D H E I M

Direktør ARNE HØEG,
ansatt 1908, prokura fra samme tid, direktør 1923,
sluttet 1940.

Kontorsjef JOHANNES JØRSTAD,
ansatt 1909, prokurist 1947

Direktør T. DEHLI JEMTLAND,
overflyttet fra Oslo 1920, prokurist 1935 og direktør
1940. Til Oslo 1945.

Overingeniør HAAKON LIE,
ansatt 1925 og prokurist 1940

Ingeniør ARNE JOHAN HØEG,
overflyttet fra Oslo 1929 og prokurist 1940

Ingeniør HELGE BANG,
ansatt 1932 og prokurist 1947. Overflyttet Bergens-
avdelingen samme år.

Direktør THV. SELMER,
ansatt 1939 og direktør 1947.

B E R G E N

Direktør HARALD VON OSTEN,
firmaets stifter og direktør fra 1910. Død 1923.

Ingeniør SIGURD GRAN KAHRS,
prokurist 1923, sluttet 1925

Ingeniør ERIK BERG,
prokurist 1926, sluttet 1927.

I tidsrommet 1927-33 var det ingen som hadde prokura.

Ingeniør IVAR BERLE,
overflyttet fra Oslo 1933, prokurist 1935, tilbake
til Oslo 1946.

Disponent HELGE BANG,
overflyttet fra Trondheim 1947 og prokurist fra samme år.

- - - -

NÅVÆRENDE ANSATTE

M E D T J E N E S T E T I D O V E R 2 5 Å R .

F u n k s j o n æ r e r :

O S L O

Ansatt

Carl J. Johansen	11. 7. 06
Herman G. Hansen	26.11. 08
Anders Sørensen	7. 9. 11
Eivind Pløen	27. 3. 12
Gustav Landmark	14. 5. 12
Helge Larsen	10. 7. 12
Gustav Normark	14. 8. 13
Gudmund Hansen	1. 6. 14
Johan Oppegaard	20. 7. 14

Funksjonærer (forts.)

O S L O

Ansatt

Bernt Abild	1.12.14
Birger Olsen	1. 8.15
Fredrik Nilsen	14. 8.15
Karl Mortensen	17. 8.16
Daniel Waage	16.11.16
Hans Carlsen	11. 7.17
Eivind Kolstad	1. 9.17
Leif Christiansen	1.12.17
Ingrid Søyland	20. 3.18
Øivind Schjold	22. 4.18
Robert Stubberud	6. 5.18
T. Deili Jemtland	1. 8.18
Sofie Dieseth	21.11.18
Henry Johannessen	1. 4. 19
Johs. Iversen	5. 8.19
Hans H. Hagelin	16. 8.19
Bergliot Anthonsen	1.10.19
Asbj. Aslesen	2. 2.20
Dagny Hansen	9. 9.20
Arne Berg	15.10.20
Hjørdis Sandø	1.11.20
Arth. Solberg	11.11.20
Osc. Hansen	25. 6.21
Cato Moer	18. 7.21
Ditlev Evjen	1. 9.21
Andreas Welle Watne	15.10.21
Johannes Taranger	1. 4.22
Gunnar E. Krogh	10. 4.22
Peder Bakdælie	1. 6.22
Edgar Svendsen	7. 6.22
Arvid Wiger	22. 3.23

T R O N D H E I M

Johannes Jørstad ✓	20. 8.09
Nils Ramfjord	20. 1.14
Sverre Wahlberg ✓	21. 1.14
Harald Gaustad ✓	16. 8.14
Kitty Fisknes ✓	25. 8.19
Kaare Hoeggen	9. 8.20

B E R G E N

Hilmar Johnsen	17. 3.20
----------------	----------

S T A V A N G E R

Arne Jespersen	10.10.22
----------------	----------

A r b e i d e r e

O S L O

Ansatt

Rudolf Johansen	15. 3.06
Karl Kjeserud	30. 7.09
Bjarne Andersen	7. 6.12
Birger Hansen	22. 9.15
A. Lindholt Eriksen	22. 8.16
Oscar Larsen	24. 9.17
Gunnar Nilsen	8. 3.18
Sverre Pedersen	18. 3.18
Karl E. Kjellå	8.10.18
Magnus Ryenbakken	8.12.19
Sigurd Hellberg	24. 2.19
Kristian Zetlitz	27. 9.19
Adolf Sørensen	6. 8.23
Arne Anthonsen	28. 8.23

T R O N D H E I M

Fredrik Johnsen	1. 3.20
Karl Endal	16. 9.20
Birger Johansen	11.12.22

---oOo---

Dessuten er følgende funksjonærer og arbeidere i 1948 overført til:

Bergens Telefonkompagni's pensjonskasse

(som forretningsfører) ansatt
Sigurd Berg 11. 1.12

EGA's VERKSTED:

Hans Petter Martinsen	8. 6.11
Kristian Løvlie	25. 6.18
Ole Haugan	17.11.19
Reidar Christoffersen	23. 6.21
Thorvald Lie	30. 6.22

---oOo---

Følgende har over 40 års tjeneste i firmaet:

Hans Daldorff
Rudolf Johansen
Carl J. Johansen
H. G. Hansen

NÅVÆRENDE PENSJONISTER

O S L O

Begynt i firmaet: Pensjonist fra:

Thor Marcellussen	1/4.00	31/3. 27
Hans Bærum	1904	30/4. 29
Hans Daldorff	14/12.04	31/12.45
Fritjof Heyerdahl	15/3. 06	31/7. 45
Frk. Emma Nordby	1/1. 08	31/8. 43
Jacob Larsen	1/8. 10	30/9. 33
Ella Ringi	18/11.12	10/7. 43
Olav Thygesen	15/5. 16	13/7. 48
Fru Mathilde Marthinsen	1/3. 21	31/10.43

B E R G E N

Frk. Anna Osten	1/6. 10	30/9. 23
Fru Tina Olsen	1/6. 10	30/9. 23

T R O N D H E I M

Arne Høeg	1/1. 08	1/10. 40
Lars Opheim	30/12.11	1/4. 41

I tillegg hertil utbetales pensjoner til
enker etter avdøde funksjonærer og arbeidere.

---oOo---

EN 40-ÅRS JUBILANT FORTELLER.

"God dag. --- Er Siemens til stede?" Det er en yngling på 17 som er ute etter en ledig jobb i firmaet Siemens Schuckert i Kirkegaten nr. 20 i gamle Kristiania år 1906. Den unge spire får audiens for kontorsjefen. Det blir skriftprøve og andre prøver på podens intelligens. Etter torturen får disiplen ansettelse med en gasje stor kr.30,- pr. måned. Trass i kontorsjefens korpus viser denne seg å være en lettvint og spretten herre som elskverdigg tar den nyansatte rundt i kontorene og presenterer ham for de vordende kolleger. Først er det fakturaavdelingen som har én representant og deler kontor med kontorsjefen. Deretter går turen til neste kontor hvor det sitter 7 mann. En fikk straks følelsen av at det var likesom her det foregikk idet kassa, bokholderi, ordrebøker, lagerbøker, anleggsavd. og spedisjon ble bearbeidet av disse 7 forholdsvis unge menn. Deretter kom vi ut i det ytre kontor hvor firmaets to skrivedamer, registratur, postekspedisjon og sentralbordet holdt til. Det siste er vel nu på museum. Til slutt gikk turen opp i 3dje etasje hvor firmaets 5 ingeniører residerte. Lageret hadde sine lokaler i kjelleren og verkstedet i 3dje etasje i bakbygningen. - Ja dette var presentasjonen. -

For den unge mann var dette litt meget på en gang, men ved støtte av forståelsesfulle kolleger, kom han snart inn i rytmen og ble forholdsvis fort dus med jobben sin. Denne bestod i å ekspedere sentralbordet, etterregne inn- og utgående fakturaer og føre disse inn i en journal, kopiere alle utgående brev, registrere disse og sette dem inn i de respektive registre samt legge brevene i konvolutter og frankere dem. Når unntas den vanlige brevskrivning ble alt skrive- og regnearbeidet utført for hånd. Slik som summering- og regnemaskiner hadde vi jo ikke den gang.

Kontortiden om sommeren var den gang fra kl.8.30 - 4 og i vintersesongen fra 9-2 og 4-7: med full anledning til, for de som manglet annen adspredelse å fortsette utover kvellen så lenge de hadde lyst. Å røke i kontortiden var ikke tillatt, men etter kl. 7 kom snaddene fram og det lille selskap en hadde i den, gjorde sitt til at arbeidet gikk lettere. I årene fremover fikk firmaet mere å gjøre og etter at metalltrådlampen kom på markedet og elektrisk lys etter hvert ble innlagt i husene, ble utvidelser meget merkbare slik at de daværende lokaler ble for små. I 1912 flyttet firmaet til de nuværende lokaler i Rosenkrantzgaten nr.11. Etter 1912 er det også foretatt forandringer og utvidelser men da dette for en stor del er foregått i den "nyere" tid bortfaller nærmere beskrivelse av dette i denne artikkel.

C. J. Johansen

FIRMAETS OPPBYGGING OG

ORGANISASJON

A/S Proton med avdelingskontorer beskjeftiger idag ialt ca. 500 personer. Av disse arbeider 187 funksjonærer og 151 montører og arbeidere i Oslo.

A/S Proton, Oslo, ledes av den administrerende direktør og består av følgende avdelinger:

Sterkstrøm,
Svakstrøm,
Medisin,
Salg,
Innkjøp,
Radio, Elektroakustikk og Kino,
Merkantil,
Verksted.

Avdeling Sterkstrøm er delt i:

1 kraftverkavdeling (E)
1 industriavdeling (I)
1 baneavdeling (B).

Disse planlegger og oppfører kraft- og transformatorstasjoner samt leverer og monterer industrielle anlegg. Ved siden av motorer og apparater for høy- og lavspenning leverer avdelingene elektriske sveisemaskiner og elektroder, pumper og vifter, elektroverktøy, smelte- og varmeovner, heiser og kraner samt elektrisk skipsutstyr. For transportvesenet leverer avdeling B utstyr til lokomotiver, motorvogner, skinnebremses, anlegg for strømforsyning og ledninger, elektrotraller og traktorer samt jordkabler. - Til avdelingene er det også knyttet en installasjons- og montasjeavdeling.

Avdeling Sterkstrøm ledes av en direktør og beskjeftiger idag 2 overingeniører, 18 ingeniører og teknikere samt 59 fast ansatte elektromontører, hjelpe- og læregutter.

Avdeling Svakstrøm er oppdelt i underavdelinger for:

Telefoni og telegrafi (T)
Varmetekniske og elektriske måleinstrumenter (M) og
Svakstrømkabler og ledninger (K).

Disse planlegger og monterer telefonanlegg, varmetekniske kontrollanlegg, fjernstyringsanlegg, uranlegg, brannalarmanlegg, rørpost og transportanlegg samt spesielle signalanlegg for industri, jernbane og skip. Videre leverer avdelingene elektriske måleinstrumenter, telegrafapparater, fjernskrivere, høy- og lavfrekvensutstyr for langlinjeoverføringer samt svakstrømkabler og -ledninger.

Avdeling Svakstrøm ledes av en overingeniør og beskjeftiger idag 8 ingeniører og teknikere foruten 29 fast ansatte montører, hjelpe- og læregutter. Dessuten sorterer Produksjonsverkstedet under denne avdeling.

Avdeling Medisin (Med) omfatter:

En avdeling for røntgen og

en avdeling for elektromedisin.

De planlegger, leverer og monterer alle slags røntgen- og elektromedisinske apparatanlegg og utstyr for sykehus, industri, forskningsinstitutter og private.

Avdelingen ledes av en ingeniør og beskjeftiger ialt 14 ingeniører og teknikere samt 2 arbeidere.

Avdeling Salg (S)

omsetter vanlig installasjonsmateriell, ledninger, all slags belysningsutstyr, glødelamper, målere, husholdningsapparater, varme- og kokeapparater, kullbørster, elektroder, og leverer i forbindelse med avd. Sterkstrøm elektrisk flyplassutstyr, scenebelysningsutstyr og lysreklamer.

Avdelingen ledes av en overingeniør og sorterer under en direktør i forbindelse med Avdeling R og Avdeling Innkjøp. Avdeling S beskjeftiger idag 14 ingeniører, teknikere og funksjonærer.

Avdeling R

omsetter radiomottagere og sendere, radioenkeltdele, grammofon- og kinomateriell samt lydanlegg, og er beliggende i Munchsgt. 5 b, hvor den også har verksted og lager. Avdelingen beskjeftiger idag 10 ingeniører, teknikere og funksjonærer og 7 arbeidere.

Avdeling Innkjøp

besørger i første rekke innkjøp av materiell for avd. S og R, men koordinerer innkjøp for alle Protons avdelinger. Under avd. Innkjøp sorterer også lager, lagerkontor og spedisjonsavdelingen, og beskjeftiger idag ialt 19 funksjonærer og 32 arbeidere.

Den merkantile avdeling omfatter:

bokholderi,
kasse,
fakturakontor med anleggsavregning,
selvkostendebokholderi,
lønningskontor,
reklameavdeling,
personalavdeling,
stenografer, sentralbord og telefoner,
arkiv og postekspedisjon.

Avdelingen ledes av en kontorsjef og beskjeftiger idag 96 funksjonærer.

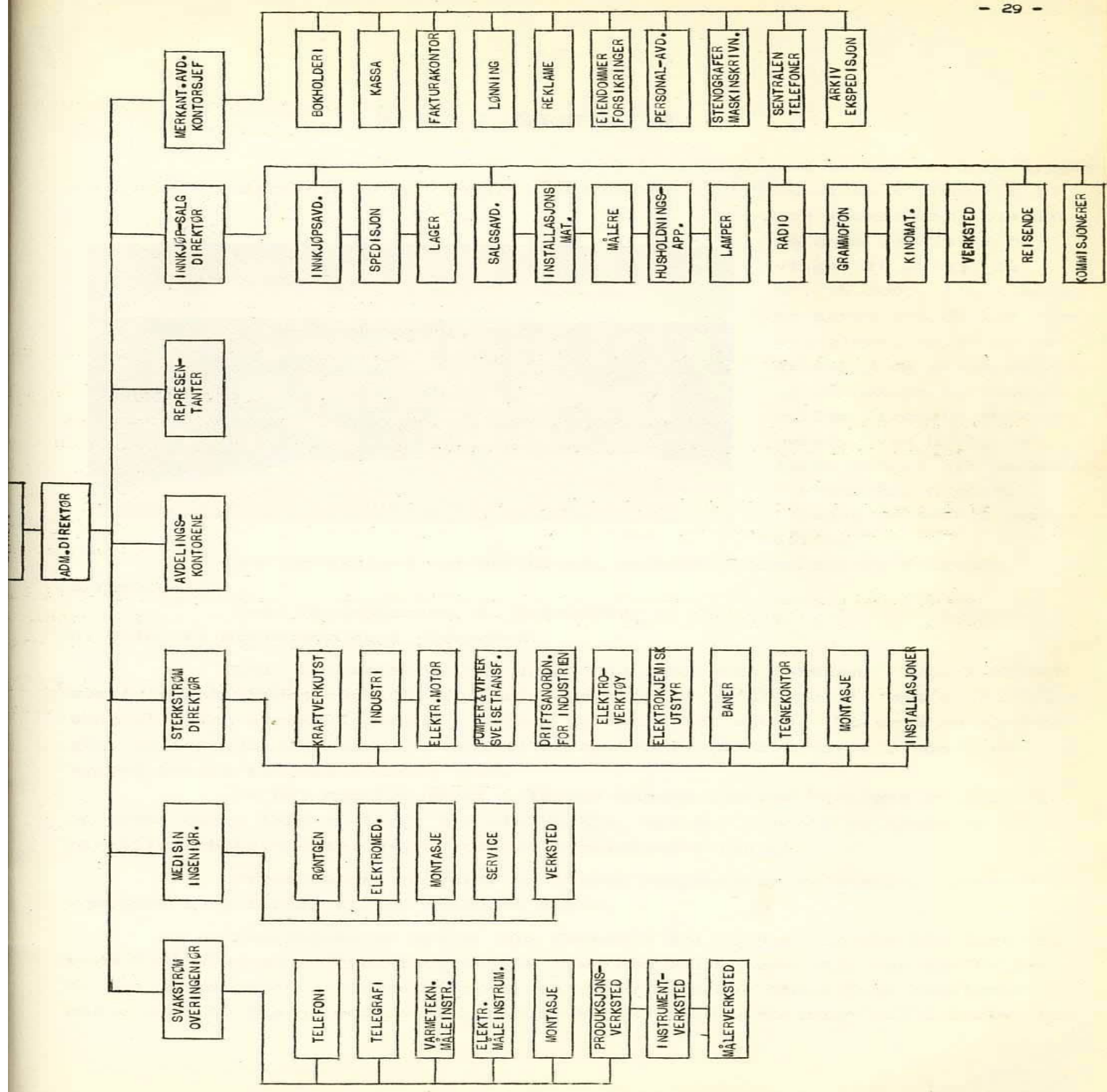
Produksjonsverkstedet

er ennå under anlegg for produksjon av svakstrømmateriell. Under denne avdeling sorterer også instrument- og måler-verksted som er fullt utstyrt for service og reparasjoner.

Verkstedet står under ledelse av en ingeniør og beskjeftiger ialt 3 ingeniører og teknikere samt 11 arbeidere. Verkstedet sorterer under avdeling Svakstrøm.

A/S Proton, Trondheim, er organisert og oppbygget etter de samme linjer, bare i mindre målestokk. Det har et stort verksted. Proton Trondheim ledes av en direktør og beskjeftiger idag 38 funksjonærer og 96 arbeidere.

A/S Proton, Bergen og Stavanger, har adskillig mindre organisasjoner. De ledes av hver sin disponent.

HYTTA I SØRKEDALEN.

Direktør F. Heyerdahl syslet i mange år med tanken om å få bygget en hytte for firmaets funksjonærer. Da firmaet i 1938 kunne se tilbake på 40

års virksomhet, ble det på hans initiativ bevilget et beløp på kr. 25.000,- til å bygge en hytte som skulle være til glede, nytte og rekreasjon og skape et godt og vennskapelig forhold mellom firmaets funksjonærer. Ved hjelp av disse penger ble en satt i stand til å gå til innkjøp av tomt i Sørkedalen.

Da tomtekjøpet var avsluttet, oppnevnte direksjonen følgende byggekomite:

Leif Christiansen, K. Fritzvold, W. Gundersen, J. Henriksen, H. Malm, K. Mortensen og A. Sørensen.

Leif Christiansen ble valgt til komiteens formann. Byggekomiteen som av direktør Heyerdahl fikk beskjed om å bygge en tidsmessig hytte som fylte behovet, gikk straks i gang med utkast og innhentet anbud. Etter å ha gjennomgått de forskjellige anbud, bestilte en hytten ved Maarud Hus A/S som lovet bygget ferdig til midtsommers 1941.

Da det som før nevnt i første omgang kun var bevilget kr.25.000,- og dette beløp ikke på langt nær strakk til, ble der opptatt et byggelån som ble tilbakebetalt etter hvert som nye bevilgninger ble gitt.

Tross mangel på varer og streng rasjonering av utstyr, lyktes det komiteen å få ferdig en vel innredet hytte.

Innvielsen av hytta ble fastsatt til 10/9.41 og alt ble lagt til rette for å få en så vellykket og verdig fest som mulig, men stor var skuffelsen da man om morgenen slo øynene opp og så at avisene med store fete bokstaver kunngjorde at fra og med den dag hadde ikke nordmenn anledning til å samles til

møter, fester og lignende og måtte gå til sengs kl. 20. Det var ikke annet å gjøre enn å stoppe alle forberedelser og utsette festen. Denne tilstand varte dog bare en ukes tid og den 19. september kunne den lenge ventede innvielse finne sted med de vanlige seremonier og med datidens hovedrett bart brød på festbordet.

I første år var det ialt 210 besøk, herav 100 overnattinger.

I 1940 begynte en del av funksjonærene å dyrke poteter på hytte-tomten, og da interessen for matauk tiltok, læiet en senere 20 mål av nabo-eiendommen og satte i gang en storstilet potetdyrkning. I 1942 ble det ialt utdelt 80 parseller av ulike størrelser, likesom der også ble skaffet til veie gjødsel og settepoteter. Dessverre var ikke alle like "heldige" og fornøyd med avlingen, men allikevel fortsatte de fleste i de følgende år, således at vi hadde parseller til og med ut sommeren 1945.

I de siste årene er det i nærheten av hytta blitt anlagt utforløype og hoppbakke og det arbeides også med å få i stand en treningsbane for håndball og andre passende idrettsgrener.

- - - -